

Chemotherapie en immunotherapie

Hematologie / Oncologie

Inleiding

Deze folder geeft aanvullende informatie over chemotherapie en immunotherapie.

Wat is chemotherapie?

Chemotherapie is een veelgebruikt woord voor een behandeling met cytostatica. Dit zijn medicijnen die tot doel hebben de kwaadaardige celdeling te remmen. Een kuur bestaat vaak uit een combinatie van verschillende medicijnen, die via een infuus worden toegediend. Soms wordt dit met tabletten aangevuld. Er bestaat ook een mogelijkheid dat u alleen chemotherapietabletten krijgt. De toediening van medicijnen via het infuus vindt plaats in het ziekenhuis. Het aantal kuren is afhankelijk van uw situatie.

Wat is immunotherapie?

Immunotherapie is een behandeling met medicijnen die een afweerreactie tegen kankercellen stimuleert. Deze medicijnen versterken uw eigen afweersysteem, zodat het de kankercellen beter kan doden. Deze medicijnen kunt u in tabletvorm krijgen of via het infuus.

Waar wordt u verwacht?

Uw arts heeft met u afgesproken, dat u de kuur poliklinisch (verblijf van enkele uren tot een dag) of klinisch (verblijf langer dan een dag) krijgt toegediend.

De poliklinische behandeling vindt plaats op de dagbehandeling (Enschede, route E21, of dagbehandeling Oldenzaal, route 290) Wordt u klinisch behandeld, dan wordt u opgenomen in Enschede op Verpleegunit E6, route E61.

Is uw behandelend arts de longarts, dan wordt u voor poliklinische behandeling verwacht op de dagbehandeling, (Enschede, route E21, of dagbehandeling Oldenzaal, route 290) of voor de klinische opname in Enschede op Verpleegunit C5, route C51.

Op de genoemde afdelingen verblijven meerdere mensen die een kuur ontvangen. Indien u dit wenst mag er iemand bij u blijven tijdens de poliklinische toediening van de kuur. Wordt u opgenomen, dan kunt u dit bespreken met de verpleegkundige.

De dag vóór de kuur

Op de dag vóór de kuur laat u **voor 10.30 uur** bij het laboratorium van het ziekenhuis bloed afnemen. Betreft het een kuur op maandag, dan zal dit op vrijdag plaatsvinden. De arts of verpleegkundig specialist beoordeelt aan de hand van de bloeduitslagen of u een kuur kunt ontvangen. Zijn de bloedwaarden niet goed genoeg om de kuur te kunnen ontvangen, dan wordt u tussen 15.00 en 17.00 uur gebeld door de verpleegkundig specialist of door de secretaresse van de polikliniek Hematologie / Oncologie of de Longgeneeskunde.

Bij bepaalde prikposten is het mogelijk om bloed af te laten nemen voor de kuur:

- prikpost Wiedenbroek Haaksbergen vóór 10.00 uur;
- afnamelaboratorium Medisch Spectrum Locatie Oldenzaal vóór 08.30 uur;
- prikpost Losser Oldenhove vóór 08.30 uur;
- prikposten Enschede vóór 11.00 uur;
- op alle overige prikposten is géén afname mogelijk.

Patiënten uit Winterwijk en omgeving kunnen bloedprikken bij de dichtstbijzijnde MEDLON prikpost.

Bijwerkingen

Voor bijwerkingen die passen bij uw behandeling ontvangt u specifieke informatie tijdens het voorlichtingsgesprek.

VEEL GESTELDE VRAGEN

Wat mag ik eten en drinken?

In principe mag u alles eten en drinken. Wij raden u wel aan, vanwege de kans op verminderde weerstand (chemotherapie) geen rauw vlees of rauwe vis (barbecue!) of softijs te eten.

Tijdens de kuur kan uw smaak en kunnen geuren veranderen en kan de eetlust minder worden. Indien gezond eten moeilijk wordt, probeer dan zo gevarieerd mogelijk te eten en vaker kleinere hoeveelheden te eten.

Veel supplementen en kruidengeneesmiddelen hebben een negatief effect op de werking van de chemotherapie. Denk hierbij o.a. aan visolie, wietolie en Sint Janskruid. Het advies is om af te zien van dergelijke middelen en het gebruik van deze middelen te overleggen met behandelend arts.

Voor meer informatie kijkt u op www.voedingenkankerinfo.nl

Wat mag ik wel en niet doen?

U mag eigenlijk net zoals anders alles doen. Wel adviseren we in de zon een bedekking voor uw hoofd te dragen en de aan de zon blootgestelde lichaamsdelen in te smeren met een zonnebrandcrème met hoge (hoger dan factor 20) beschermingsfactor. Als u twijfelt of iets wel of niet mag/kan tijdens de behandeling, vraag dit dan aan uw behandeld arts en/of oncologieverpleegkundige in het ziekenhuis.

Lichamelijk contact en seksualiteit

Veel vragen gaan over intiem contact, zoals knuffelen of het geven van een zoen. Zover men weet, leidt dit niet tot schadelijke effecten. U hoeft zoenen, intimiteit en lichamelijk contact niet te mijden. Het is niet bekend of, en in welke mate cytostatica opgenomen worden in het sperma of het slijmvlies van de vagina. Gebruik daarom, gedurende de risicoperiode (zie onder), bij seksueel contact altijd een condoom.

Cytostatica kunnen aangeboren afwijkingen veroorzaken bij het ongeboren kind. Het is daarom raadzaam voor zowel vrouwelijke als mannelijke patiënten tijdens en na de behandeling met chemotherapie zwangerschap te voorkomen door anticonceptie te gebruiken.

U kunt de anticonceptie maatregelen en hoelang deze toegepast moeten worden, bespreken met uw behandelend arts. Over het algemeen is het advies minstens een periode van een half jaar aan te houden. Indien er tijdens de behandeling een vermoeden van zwangerschap is, breng dan direct uw arts op de hoogte.

BESCHERMENDE MAATREGELEN

Schadelijke effecten chemotherapie

Uit onderzoek blijkt dat cytostatica schadelijk kunnen zijn voor gezonde mensen. Vooral verpleegkundigen, die hier tijdens hun werk veel mee in aanraking komen lopen een risico. Mogelijk hebt u al gemerkt dat zij hiervoor extra beschermende maatregelen nemen, zoals het dragen van handschoenen. Omdat u thuis slechts korte tijd in aanraking komt met cytostatica, zijn de risico's voor u en uw naasten klein te noemen. Toch vinden wij het belangrijk om u op een aantal zaken te wijzen. Voor u en uw naaste / mantelzorger houdt het in dat het contact met afbraakproducten van cytostatica zo klein mogelijk dient te zijn. Ook is het van belang te weten welke beschermende maatregelen / voorschriften u kunt treffen.

Risicoperiode

Tijdens de risicoperiode worden afbraakproducten van cytostatica uitgescheiden via uitscheidingsproducten. Dat zijn urine, ontlasting, braaksel, bloed, sperma, wondvocht en transpiratievocht. De risicoperiode is verschillend per cytostaticum en kan variëren van één tot zeven dagen vanaf de laatste toediening. Uw behandelend arts en / of verpleegkundige kan u vertellen welke termijn gehanteerd moet worden.

Beschermende maatregelen

Als uw naaste / mantelzorger u helpt met de persoonlijke verzorging en daarmee mogelijk in contact kan komen met bijvoorbeeld braaksel of urine, dan kan diegene het beste plastic wegwerphandschoenen dragen. De aanschaf van de handschoenen voor u en uw naaste / mantelzorger zijn voor eigen rekening.

Gebruik van toilet

Wij adviseren mannen zittend te urineren. Spoel het toilet na gebruik 2 keer door met gesloten deksel. Gebruik hierbij niet de waterbesparende knop. Verwijder eventuele druppels op de bril, deppend en met droog toiletpapier. Was uw handen na toiletgebruik.

Wasgoed

Normaal bevuilde was kan gecombineerd worden met andere was. Sterk bevuilde was die in aanraking is gekomen met urine, ontlasting of braaksel wast u liever apart.

Braaksel

Indien mogelijk gaat u naar het toilet indien u moet braken. Wanneer dit niet mogelijk is, gebruik dan zoveel mogelijk wegwerpmateriaal. Braaksel mag worden weggegooid in het toilet. Spoel het toilet 2 keer door met gesloten deksel. Was uw handen met zeep na het braken of opruimen van braaksel. Bent u misselijk en braakt u af en toe, leg een wegwerponderlegger of een handdoek op het kussen. Als uw naaste of mantelzorgver het braaksel opruimt, dan kan diegene het beste wegwerphandschoenen dragen.

Zwangerschap en chemotherapie

Wanneer iemand in uw familie / kennissenkring zwanger is, heeft dit geen consequenties voor de omgang. U mag gewoon contact hebben met de zwangere. Deze mag u ondersteunen waar nodig met de nodige voorzorgmaatregelen zoals in deze folder staat beschreven.

Werken tijdens en na behandeling

Aan het werk blijven of het werk weer oppakken na een periode van afwezigheid kan ten goede komen aan uw welbevinden en herstel. Werk kan, naast een inkomen, afleiding en houvast bieden. De mate waarin mensen wel of niet kunnen werken tijdens en na de behandeling is afhankelijk van verschillende factoren. Als uw ziekte, de bijwerkingen van de behandeling en de soort werkzaamheden die u doet, het toelaten, raden wij u aan om (voor een deel) aan het werk te blijven tijdens de behandeling. Hiervoor zijn geen algemene adviezen te geven. Er zijn wel algemene tips en adviezen over het onderhouden van contact met uw werkgever, overleg met uw bedrijfsarts, en wetgeving. Deze informatie kunt u bijvoorbeeld vinden op de website www.kanker.nl en kankerenwerk.nl.

Parkeerkaart

Tijdens uw behandeling kunt u mogelijk in aanmerking komen voor korting op de parkeerkosten. Dit kunt u aanvragen bij de balie van de centrale receptie. Voor actuele informatie hierover: www.onsmst.nl parkeerkorting.

Mondverzorging

Mondverzorging bij patiënten met een eigen gebit

- 1 x per dag mondinspectie;
- 4 x per dag tanden poetsen met een zachte tandenborstel en met fluoridehoudende of zoute tandpasta;
- 4 tot 10 keer per dag mond spoelen met kraanwater
 - twee flinke slokken per keer;
 - zoveel mogelijk na eten of drinken;
 - als u 's nachts wakker bent;
- tandenborstel afgespoeld en droog bewaren, met de borstelkop naar boven gericht.

Mondverzorging bij patiënten met een volledige of een gedeeltelijke prothese

- 1 x per dag mondinspectie.

's morgens:

- weke delen reinigen met zachte tandenborstel;
- prothese / frame afspoelen met water en in de mond doen.

's avonds:

- prothese / frame reinigen met vloeibare (groene) zeep met water en tandenborstel / protheseborstel;
- weke delen reinigen met zachte tandenborstel;
- het beste is om de prothese / frame 's nachts uit te laten en na reinigen goed af te spoelen en in een afgesloten bakje te bewaren (droog).

Tongverzorging

- Heeft u witte aanslag op uw tong, poets dan uw tong met een zachte tandenborstel en schoon water of met een tongschraper.

Overig:

- vet uw lippen altijd in;
- bij een kapotte mond en aften de mond spoelen met NaCl 0,9%, 4 keer per dag na het poetsen (een afgestreken theelepel zout op een glas lauw water);
- om de mond vochtig te houden kunt u zuigen op een snoepje of kauwgom gebruiken (suikervrij).

Let op: tandartsbezoek in overleg met de arts of verpleegkundig specialist!

**Bronnen voor haarbedekkingen tijdens behandelingen met chemotherapie
Kappers / haarwerkbedrijven in de omgeving van Enschede**

Naam	Website	Mail en/of tel.
Hairmasters Finkers Almelo	www.hairmasters.nl	info@hairmasters.nl (0546) 81 66 50 (0546) 45 33 66
Hairmasters Finkers Hengelo	www.hairmasters.nl	(074) 250 10 49
Confident Haarzorg Enschede	www.confidenthaarzorg.nl	info@confidenthaarzorg.nl (053) 488 44 08 (053) 487 35 55
Ellen Tibbe Haarwerken Boekelo	www.ellentibbehaarwerken.nl	(06) 22 24 25 56
MoveHs hair Solutions Enschede (pruiken echt haar)	www.movehs.nl/	info@movehs.nl (053) 434 84 93 (06) 31 74 37 66
Pruiken Oost Nederland Enschede	www.pruikenoostnederland.nl	info@pruikenoostnederland.nl (053) 476 32 87 (06) 86 10 48 94
Villa Capelli Haaksbergen	www.villacapelli.nl	info@villacapelli.nl (074) 349 06 73
Hair4Her (pruiken lenen)	www.hair4her.nl	

Site voor mutsjes / sjals ter vervanging van een pruik

Naam	Website	mail en/of tel.
Pinkfashionz	www.pinkfashionz.nl	reginahellingwerf@gmail.com
Mooi Hoofd mammacare	www.mooihoofd.nl	klantenservice@mooihoofd.nl +31 (0) 238 88 28 85
Stofkunst	www.stofkunst.nl	contact@stofkunst.nl (016) 251 40 79
Moslim mode (lage prijs)	www.moslima.com	
Mutssja	www.mutssja.nl	
Headcovers	www.headcovers.nl	hilde@headcovers.nl info@headcovers.nl
Toupim	www.toupim.nl	info@toupim.nl
Stichting Pruik voor Elkaar (voor vrouwen die om financiële redenen geen pruik kunnen aanschaffen. Hiervoor zijn aparte formulieren verkrijgbaar)	www.pruikvoorelkaar.nl	info@pruikvoorelkaar.nl (010) 511 98 23

Ziektekosten en vergoeden

Wanneer u bij een zorgverzekeraar bent aangesloten, heeft u in veel gevallen recht op een vergoeding. Deze vergoeding kan variëren en is onder andere afhankelijk van uw ziektekosten verzekeraar en het door u aangevraagde verzekeringspakket. Op de vergelijkingssite van Independer kunt u een overzicht vinden van de vergoedingen per zorgverzekeraar en de ziektekosten pakketten. Via de volgende link zijn de vergoedingen per zorgaanbieder te vinden: <https://www.independer.nl/zorgverzekering/vergoedingen/pruiken.aspx>

Machtigingen

Bij iedere pruik hoort een ingevuld machtigingsformulier. Deze formulieren zijn verkrijgbaar op de afdeling. Ze worden ook uitgereikt tijdens het voorlichtingsgesprek bij de oncologieverpleegkundige.

Belkaart Medisch Spectrum Twente bij behandeling met chemotherapie	
Niet-spoedeisende klachten	Ernstige en spoedeisende klachten
<i>Neem contact op met de verpleegkundig specialist tijdens kantooruren of meld dit bij het volgende polibezoek</i>	<i>Neem direct contact op met het ziekenhuis</i>
Temperatuurverhoging van 38.0-38.4°C	Temperatuurverhoging van 38.5°C of hoger en/of koude rillingen
Duizeligheid of ernstige vermoeidheid, waarbij u meer dan de helft van de dag op bed / bank ligt	Plotseling ontstaan van ernstige huiduitslag
Pijn in de mond, waardoor u problemen of pijn heeft bij het slikken	Een bloedneus die langer dan 5 minuten duurt, terugkerende bloedneuzen of aanhoudend bloeden van een wondje
Pijnlijke of branderige ogen	Bloed in de urine of zeer hevige menstruatie Bloed in de ontlasting of zwarte ontlasting
Blauwe plekken zonder dat u zich heeft gestoten	Plotselinge kortademigheid of pijn bij de ademhaling
Langer dan 3 dagen geen ontlasting	U bent langer dan 24 uur misselijk of u braakt en kunt daardoor geen drinken binnenhouden
U kunt minder dan 1 liter per dag drinken.	Vaker dan 4 keer per dag diarree en dit duurt langer dan 24 uur
Tintelingen of een doof gevoel in vingertoppen of tenen (tenzij uw arts / oncologieverpleegkundige u hierover heeft voorgelicht)	
Pijn bij het plassen en/of erg donkere urine	

**Contactgegevens
Oncologie**

Verpleegkundig specialist Oncologie Enschede

Brigitte Heck
Elvera Meussen (i.o.)
secretariaat Interne Geneeskunde, telefoon (053) 487 24 40
Kantoortijden 08.30 - 16.30 uur

Oncologieverpleegkundigen Oldenzaal

Ilse Droste en Liane Damhuis
secretariaat Interne Geneeskunde, telefoon (0541) 57 40 25
Kantoortijden donderdag en vrijdag 08.00 – 16.00 uur

Verpleegkundig specialist Hematologie

Tineke Duyts en Jennifer de Vries
Marjolijn Jonker (i.o.)
Dagbehandeling E21, telefoon (053) 487 29 72
Kantoortijden 08.00 – 16.30 uur

Verpleegkundig specialist Longgeneeskunde

Maria Meinema
Binnen kantoortijden polikliniek, telefoon (053) 487 26 10
Buiten kantoortijden verpleegunit, telefoon (053) 487 26 70

Casemanagers Longgeneeskunde

vacature
Myrthe Wienk-Wolthuis
Binnen kantoortijden polikliniek, telefoon (053) 487 26 10

Polikliniek Interne Geneeskunde

Voor vragen met betrekking tot afspraken binnen kantoortijden 08.30 – 16.30 uur
Telefoon (053) 487 24 40

Medisch Spectrum Twente

Buiten kantoortijden vragen naar de dienstdoende internist
Telefoon (053) 487 20 00